

УДК 378.016.785

Барановська І.Г. Інтерпретація музичних творів – методичний аспект / Щолокова О.П., Мозгальова Н.Г., Барановська І.Г. //Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського, 2019 Вип. 3 (128). с. 151-158

Автори

Щолокова Ольга Пилипівна, Мозгальова Наталія Георгіївна, Барановська Ірина Георгіївна

Щолокова Ольга Филипповна, Мозгалёва Наталья Георгиевна, Барановская Ирина Георгиевна

Shcholokova Olga Pylypivna, Mozgalova Natalia Georgievna, Baranovska Iryna Georgievna

Назва

Інтерпретація музичних творів – методичний аспект

Интерпретация музыкального произведения - методический аспект

Interpretation of musical composition - a methodical aspect

Ключові слова

герменевтичний підхід, інтерпретація, музичний твір, художньо-інтерпретаційна діяльність, вчителі музики

герменевтический подход, интерпретация, музыкальное произведение, художественно-интерпретационные деятельность, учителя музыки

hermeneutical approach, interpretation, musical composition, artistic and interpretive activity, music teachers

Анотації

В статті порушується питання активізації художньо-інтерпретаційної діяльності студентів музичних спеціальностей вищих педагогічних навчальних закладів. Художньо-інтерпретаційна діяльність розглядається як фактор творчого становлення, зростання та самореалізації студентів. Методом категоріального аналізу питання «інтерпретація» встановлено низку його значень, які розглянуто та реалізовано в поетапній експериментальній методиці підготовки майбутніх учителів музики до інтерпретації музичних творів. Представлено хід та результати констатувального етапу педагогічного експерименту. На засадах герменевтичного та художньо-ментального підходів розроблено та презентовано експериментальну методику підготовки студентів до інтерпретації музичних творів. Розглянуто широкий спектр методів інструментального навчання, виконавських вправ та самостійних художньо-інтерпретаційних завдань, які визначають ієрархію етапів (початково-установчий, змістово-технологічний, аналітично-підсумковий) презентованої методики. Доведено ефективність текстоцентричної парадигми навчання в практиці інструментальної підготовки майбутніх учителів музики на засадах комплексного використання методів індивідуального навчання та діалогічних методів виконавського занурення, паліативу та фасилітації. Впровадження лекційного курсу «Основи музичної інтерпретації», застосування комплексу (аналітичних, практичних,

творчих) методів та різноманітних художньо-інтерпретаційних завдань сприяло зростанню мотиваційної спрямованості та активності респондентів, підвищенню їх інтересу до художньо-інтерпретаційної діяльності. Представлені результати дослідно-експериментальної роботи з реалізації методики підготовки майбутніх учителів музики до інтерпретації музичних творів свідчать про її доцільність та ефективність.

В статті піднімається питання активізації художественно-інтерпретаційної діяльності студентів музичальних спеціальностей вищих педагогічних навчальних закладів. Художественно-інтерпретаційна діяльність розглядається як фактор творчого становлення, зростання та самореалізації студентів. Методом категоріального аналізу поняття «інтерпретація» встановлено ряд її значень, які розглянуті та реалізовані в покроковій експериментальній методиці підготовки майбутніх учителів музики до інтерпретації музичальних творів. Представлено хід та результати констатуючого етапу педагогічного експерименту. На основі герменевтичного та художественно-ментального підходів розроблено та представлено експериментальну методику підготовки студентів до інтерпретації музичальних творів. Розглянуто широкий спектр методів інструментального навчання, виконавських вправ та самостійних художественно-інтерпретаційних завдань, які визначають ієрархію етапів (початково-навчальний, змістовно-технологічний, аналітико-результативний) представленої методики. Доведено ефективність текстоцентричної парадигми навчання в практиці інструментальної підготовки майбутніх учителів музики на основі комплексного використання методів індивідуального навчання та діалогічних методів виконавського занурення, підтримки та фасилітації. Впровадження лекційного курсу «Основи музичальної інтерпретації», застосування комплексу (аналітичних, практичних, творчих) методів та різноманітних художественно-інтерпретаційних завдань сприяло зростанню мотиваційної спрямованості та активності респондентів, підвищенню їх інтересу до художественно-інтерпретаційної діяльності. Представлені результати дослідно-експериментальної роботи з реалізації методики підготовки майбутніх учителів музики до інтерпретації музичальних творів свідчать про її доцільність та ефективність.

The article addresses the issue of activation of artistic and interpretive activity of students of musical specialties of higher pedagogical educational institutions. The artistic and interpretive activity is considered as a factor of creative formation, growth and self-realization of students. The method of categorical analysis of the issue of "interpretation" established a number of its values, which were considered and implemented in a step-by-step experimental method of preparing future music teachers for the interpretation of musical works. The course and results of the ascertaining stage of the pedagogical experiment are presented. On the basis of hermeneutical and artistic-mental approaches experimental methods of preparing students for interpretation of musical works have been developed and presented. A

wide range of methods of instrumental learning, performing exercises and independent artistic-interpreting tasks that determine the hierarchy of stages (initial-founding, content-technological, analytical-final) of the presented methodology are considered. The effectiveness of the text-centric paradigm of teaching in the practice of instrumental training of future music teachers on the basis of integrated use of methods of individual teaching and dialogical methods of performing immersion, palliative and facilitation is proved. The introduction of the lecture course "Fundamentals of Musical Interpretation", the use of complex (analytical, practical, creative) methods and various artistic and interpretive tasks contributed to the increase of the motivational orientation and activity of the respondents, increasing their interest in artistic and interpretive activities. The results of experimental and experimental work on the implementation of the methodology of preparing future music teachers for the interpretation of musical works testify to its expediency and effectiveness.

Вступ. У контексті світових тенденцій розвитку мистецької освіти актуалізуються завдання щодо якісної підготовки майбутніх учителів музики. Одним із можливих шляхів вирішення даної проблеми є врахування результатів наукових пошуків та інноваційних ідей вітчизняних та зарубіжних дослідників, серед яких провідну позицію займає активізація художньо-інтерпретаційної діяльності студентів музичних спеціальностей вищих педагогічних навчальних закладів. Останнє обумовлює необхідність перегляду пріоритетів у практиці навчання студентів гри на музичних інструментах, де поруч із розвитком і удосконаленням виконавських знань, умінь і навичок набуває значущості проблема розвитку особистості майбутнього вчителя музики, формування у нього мотивації на творчість, створення цікавих і переконливих вербальних і виконавських інтерпретаторських версій музичних творів. З цих позицій художньо-інтерпретаційна діяльність майбутнього вчителя музики розглядається як фактор його творчого становлення та стимул для всебічного розвитку. Використання художньо-інтерпретаційної діяльності на заняттях в інструментальному класі дозволить студентам сформувати активну фахову позицію, усвідомити важливість виконавського мистецтва в їх майбутній роботі, виховувати самостійність у розумінні та інтерпретації музичних творів.

Теоретичну й практичну цінність для дослідження порушеної проблеми мають наукові пошуки, що стосуються історичних витоків мистецтва інтерпретації (А. Алексєєв, Н. Кашкадамова, Я. Мільштейн та ін.), мистецтвознавчих і методичних характеристик процесу інтерпретації (Б. Асаф'єв, Є. Гуренко, Т. Лимарева, Т. Чередниченко та ін.), розробки діалогічної концепції виконавського мистецтва (О. Антонова, М. Каган, О. Самойленко, С. Шип та ін.), ролі художньо-ментальних процесів у виконавській діяльності вчителів музики (О. Глазіріна, Г. Джулай, О. Реброва та ін.), розгляду інтерпретації музичних творів як музично-освітнього явища (І. Котляревська, В. Москаленко, М. Чернявська), специфіки художньо-інтерпретаційної діяльності вчителів музики (Г. Падалка, О. Рудницька, О. Щолокова та ін.), художньо-комунікативного контенту підготовки майбутніх учителів музики (І. Барановська, Н. Мозгальова), формування готовності

майбутнього вчителя музики до художньо-інтерпретаційної діяльності (Лінь Янь, Лі Ює, О. Ляшенко, Пан На та ін.).

Мета статті – висвітлення теоретико-методичних аспектів підготовки майбутніх учителів музики до інтерпретації музичних творів.

На етапі теоретичного дослідження було використано метод категоріального аналізу поняття «інтерпретація», який дав можливість застосовувати його у декількох значеннях: як самостійний вид творчості, в основі якої ціннісна природа мистецтва, естетичні та світоглядні основи взаємодії особистості з оточуючим світом; як результат виконаної роботи з осмислення нотного тексту і як діяльність, що охоплює певні етапи пізнання музики. Ці визначення тісно переплітаються, адже передбачають дію – від безпосереднього сприйняття музичного твору через аналітико-синтетичну роботу до формування художньої версії.

Виклад основного матеріалу. Підготовка творчого спрямованого вчителя музики неможлива без актуалізації феномену інтерпретації як музично-педагогічного явища, що вимагає оновлення змісту, форм та методів інструментального навчання на мистецьких факультетах вищих педагогічних навчальних закладів. В музично-педагогічній освіті інтерпретація музичних творів передбачає активізацію всього комплексу не тільки знань і вмінь інструментального виконавства, але й суміжних дисциплін та інших видів мистецтв. На основі цього інтерпретація музичних творів здатна виступати особливим механізмом, який орієнтує студента в навчальній, а пізніше і в професійній діяльності, озброюючи його не тільки необхідними знаннями і вміннями, а й критеріями відбору та оцінки інформації, різними методами і рівнями пізнання, тобто досить широким методологічним інструментарієм. На жаль, у сучасній навчальній практиці наявна дещо інша ситуація. За свідченням Г. Ципіна, «У широкому музично-педагогічному побуті поширене, поверхнєве, приблизне ознайомлення з текстом нового твору. Проте він повинен бути вивчений учнем, усвідомлений і осмислений ним. Тільки так розшифровується художній задум, закодований в тексті; тільки через побачене можна проникнути в невидиме - те основне і головне, що приховано між рядків і називається «музикою»» (Ципін, 2001:81).

Для сучасної мистецько-педагогічної освіти значення методологічного базису набуває герменевтичний підхід, що дозволяє процес створення виконавської інтерпретації здійснювати у відповідності з сприйняттям і розумінням музичного тексту різної складності. Досвід осмислення та адаптації методології філософської герменевтики в музичних науках знайшов своє втілення в роботах Л. Казанцевої, Н. Корихалової, В. Медушевського, В. Москаленка, Є. Назайкинського, В. Холопової та ін..

В основі концепції музичної герменевтики, або «розуміючої музичної педагогіки» лежить ідея Г. Гадамера, про те, що існування єдиного вірного виконання саме по собі є абсурдним (Гадамер, 1988: 166), адже творчість багатогранна і кожен музичний твір живе своїм життям, наповнюючись не тільки даним автором змістом, але й новими інтерпретаторськими ідеями, що робить його способом пізнання і художнього осмислення дійсності. Ключовою методичною процедурою в герменевтиці вважається продуктивне осмислення текстової інформації, що сприяє творчому вирішенню вчителем музики

художньо-виконавських завдань. Тому, методично важливими є положення Ф. Шлейермахера про те, що на шляху розуміння музичного змісту текстовий аналіз повинен бути доповнений психологічним, адже для повноцінного відтворення авторського художньо-образного змісту його потрібно відчувати і співпереживати (Шлейермахер, 2004:45), а також твердження В. Дільтея стосовно важливості розуміння художнього тексту крізь призму життєвого досвіду, цей досвід повинен бути узгоджений з вимогами наукової достовірності, тобто осмислений самим суб'єктом на базі наукової картини світу (Дильтей, 1988: 149-150).

Для практики підготовки вчителів музики методично виваженим вважаємо герменевтичне положення про варіативність розуміння, а отже про плюралізм інтерпретацій, який, за свідченням науковців, є єдиною можливою формою існування музичних текстів, що забезпечує їх актуальність для будь-якої епохи. Ідея про плюралізм інтерпретацій підкріплюється думкою Г. Тульчинського про існування декількох видів герменевтичних інтерпретацій, які «можна звести до чотирьох: мовної, стилістичної, історичної і психологічної», при цьому остання присутня в усіх попередніх, адже пов'язана «з виявленням душевного стану автора» (Тульчинський, 1986: 21).

Відзначимо, що будучи художнім способом пізнання, інтерпретація музичних творів, в більшій мірі ніж інші види навчальної діяльності активізує процеси музичного мислення «із всіма смисловими компонентами світогляду, світосприйняття та світовідчуття» (Ліва, 2017: 104). Це обумовлено тим, що саме інтерпретаційна діяльність тісно пов'язана зі створенням художнього образу в свідомості людини, з проявом власного ставлення до пізнаваного. При цьому осягнення музики стає актом творчої роботи по перетворенню художньої інформації, власних переживань і роздумів, особистого досвіду. В зв'язку з цим, в процесі інструментально-виконавської підготовки вчителів музики необхідно звернути увагу на процесуальну сторону вивчення музичного матеріалу, його творчого переосмислення в виконавській діяльності (Барановська, 2019). Важливо, щоб сам процес, а не тільки результат став особистим для кожного окремого студента. Таким чином відбувається становлення інтерпретаційних, методико-педагогічних та особистісних якостей майбутнього вчителя музики.

Представлене теоретичне обґрунтування та результати констатувального експерименту, в якому взяли участь студенти вищих педагогічних навчальних закладів України стали підставою для створення методики підготовки майбутніх учителів музики до інтерпретації музичних творів. Аналіз отриманих даних засвідчив, що в інструментально-виконавській підготовці майбутніх учителів музики недостатньо уваги приділяється інтерпретації музичних творів, що знайшло відображення у низькому рівні (52,6%) готовності студентів до музично-педагогічної діяльності. В якості діагностичних процедур використовувалось педагогічне спостереження, опитування, бесіди, анкетування, інтерв'ювання (усні і письмові), тести (на розпізнавання, розрізнення або класифікацію наявних у студентів знань; конструктивні, евристичні, нетипові тести, діагностичні завдання. Також було адаптовано комплекс діагностичних методик – В. Петрушина, М. Рокича, К. Земфір в модифікації А. Реан, опитувальник А. Батаршева, шкалу самоповаги Розенберг.

Вивчення отриманих результатів засвідчило невідповідність рівня готовності студентів до інтерпретації музичних творів тим вимогам, які висуваються до сучасного вчителя музики, враховуючи його навчальну, виховну та концертно-просвітницьку діяльність. Серед чинників, котрі зумовлюють такий стан, відзначимо низький рівень художньо-теоретичної та виконавської підготовки студентів-першокурсників (20,6%), відсутність в них досвіду інтерпретації музичних творів (25,8%), невеликий обсяг набутого виконавського репертуару (26,1%), обмеженість виконавських виступів в процесі навчання (27,6%), невизначеність викладачів з методиками навчання мистецтву інтерпретації та використання усталених форм і методів навчання (28,2%).

Сказане зумовило пошук і розроблення методики підготовки майбутніх учителів музики до інтерпретації музичних творів на засадах художньо-ментального підходу. На переконання О. Ребрової, його застосування в інструментально виконавській практиці передбачає звернення уваги до етнічних ознак ментальності: традицій, стереотипів, смислових народних кодів та символів, сприяє активізації різних модусів почуттєвої, когнітивної, образно-мисленнєвої сфер, визначає вибір навчального та концертного репертуару, що в кінцевому рахунку впливає на якість інтерпретації музичних творів (Реброва, 2017).

Методика складається з трьох взаємозалежних етапів: початково-установчого, змістово-технологічного та аналітично-підсумкового, що надає можливість послідовного і постійного вправлення студентів у художньо-інтерпретаційній діяльності. Ієрархічність етапів визначається збільшенням частки впровадження самостійних художньо-інтерпретаційних завдань; як наслідок змінюється акцентуація певного різновиду навчально-виконавської діяльності, а відповідно й обсяг і зміст музикознавчих знань та інтерпретаторських умінь. Динамічне розгортання етапів здійснюється спіралеподібним способом, згідно з яким зміст роботи на кожному етапі включає реалізацію спеціальних принципів, впровадження розроблених педагогічних умов, форм і методів інтерпретаторської роботи зі студентами, застосування яких здійснюється з різною інтенсивністю.

Практика свідчить, що повноцінна інтерпретаційні діяльність вчителя музики неможлива без філософського осмислення найрізноманітніших проблем і понять, без оволодіння прийомами художнього пізнання і мислення, а також знань основних положень, теорій та концепцій психології, педагогіки, музикознавства, теорії виконавства (Харашенко, Щолокова, 2019). Методологічна оснащеність майбутнього вчителя визначає якість його інтерпретації. Уміння навіть незначну художню проблему розглянути на методологічному рівні є запорукою того, що в подальшому студенти будуть використовувати засвоєні художньо-дослідницькі і творчі принципи у своїй майбутній професійній діяльності. Сказане зумовило спрямування експериментальної роботи на вивчення студентами праць відомих методистів (А. Алексєєва, Л. Баренбойма, Б. Мілича, Н. Нейгауза, Л. Ніколаєва, А. Щапова та ін.), що дозволило поглибити знання щодо жанрово-стилістичних особливостей інструментальної музики, визначити основні позиції музичної інтерпретації, принципи художньо-педагогічного аналізу музичних творів та алгоритм їх виконавського освоєння. Самостійна робота над першоджерелами

сприяла становленню потреби у художньо-інтерпретаційній діяльності, що виявлялось у прагненні студентів до пізнання нового, виявленні і розвитку ними власних виконавських та інтерпретаційних можливостей, виокремленню найефективніших і найдоцільніших форм інструментального вдосконалення.

Методологічно важливою для обґрунтування експериментальної методики вважаємо тезу про те, що вивчення закономірностей адекватного розуміння текстів культури плюс «виконавське занурення» інтерпретатора в художній авторський задум є підставою створення художньо-переконливої інтерпретації музичних творів. Цікавою, під цим кутом зору, є теорія «герменевтичного кола», яка пропонує вивчення текстової інформації здійснювати за методологічним принципом – виокремлення в досліджуваному творі загального, особливого та одиничного. Будучи відомим ще з античних часів, герменевтичне коло спочатку використовувалось у риториці, потім як основний спосіб розуміння і пізнання текстів культури затвердився в музичній герменевтиці. Також актуальною для знаходження шляхів досягнення та інтерпретації музичних творів є герменевтичний «канон автономії тексту», суть якого полягає в тому, що музичний твір, відокремившись від свого творця, живе в історії самостійним життям. Входячи в новий культурний контекст, він висуває перед музикантами нового часу проблему адекватного розуміння та інтерпретації. Послугуючись цими теоріями увагу студентів було спрямовано на детальне вивчення музичних текстів, зокрема різних авторських редакцій творів І.С. Баха, фортепіанних транскрипцій творів Ф. Ліста, редакції Падеревського творів Ф. Шопена, редакції Б. Бартока, Г. Леонхардта та Р. Кёркпатрика, сонат Д. Скарлатті, редакції В. Ландовської французьких клавесиністів Ж. Рамо та Ф. Куперена. Співставлення та аналіз різних редакторських прочитань сприяло набуттю студентами умінь аналізувати, порівнювати, проводити аналогії, виокремлювати головне і на цій основі відтворювати художньо-образний зміст музичного твору та будувати власний інтерпретаторський задум

Сказане доводить доцільність використання в практиці інструментальної підготовки вчителів музики текстоцентричної парадигми навчання, методологічною основою якої є позиція, сформульована М. Бахтиним: «Текст – первинна даність (реальність) і вихідна точка будь-якої гуманітарної дисципліни. Де немає тексту, там немає і об'єкта для дослідження і мислення» (Бахтин, 1986: 105). Основними постулатами даного підходу є наступні: підвищення уваги сучасних науковців до феномену тексту; текст є основою єдності всіх форм гуманітарних знань. З цих позицій нотний текст музичного твору необхідно розглядати як один з комунікативних каналів для транслявання та поширення різних інтерпретаторських версій; як «культурний код», що пов'язує різні історичні епохи і впливає на формування ціннісно-виконавських уподобань майбутніх учителів музики. Орієнтація на текстоцентричну парадигму навчання дозволить студентам оволодіти високою культурою виконавської інтерпретації музичного твору. Для текстоцентричної парадигми навчання в інструментальному класі характерна спільна діяльність вчителя і студента, яка передбачає обговорення різних текстових редакцій та виконавських версій, обрання доцільних виконавських прийомів та художньо-виражальних засобів для створення цікавої музичної інтерпретації.

Відзначимо, що в методиці вагома роль у роботі над інтерпретацією музичних творів відводилась викладачу. Використання методів виконавського показу, пояснення, демонстрації педагогом музичного твору або його фрагменту, активізувало пошукову діяльність студентів спрямовану на обґрунтування нової інтерпретаторської версії. Це сприяло виробленню самостійно-творчих умінь, навичок вибору доцільних виконавських засобів, необхідних для здійснення художньо-виконавської інтерпретації музичних творів.

У зв'язку зі сказаним, важливе місце в методиці посів метод порівняльного аналізу інтерпретаторських версій та написання рефератів з метою виявлення порівняльних характеристик виконавських інтерпретацій провідних інструменталістів минулого та сучасності. Для прикладу було обрано інструментальну музику різних епох: 2-х та 3-х голосні інвенції, Добре темперований клавір Й.-С. Баха у виконавських інтерпретаціях Ф. Бузоні, Г. Гульда С. Ріхтера; сонати Й. Гайдна (виконання Р. Кіриаку, М. Галлінга, В. Кліна) та В.А. Моцарта (виконання Г. Гульда, В. Гізегінга, А. Шнабеля); прелюдії та вальси Ф. Шопена у виконанні В. Ашкеназі, А. Корто, М. Плетньова, музика К. Дебюссі у виконанні Г. Нейгауза, С. Ріхтера та сучасних піаністів Д. Башкіна та Д. Микитина, етюд-картина С. Рахманінова у виконанні самого композитора та В. Горовіца. Увага спрямовувалась на особливості виконавського розшифрування уривку тексту, барокової мелізматики, музичної інтонації, динамічних та тембрових характеристик сонатної форми, психологізму та емоцій романтичного світогляду, тембрових особливостей музики імпресіонізму. Отже, вивчення, аналіз і порівняння виконавських концепцій провідних піаністів ХХ століття повинно стати одним із шляхів підготовки майбутніх учителів музики до інтерпретації музичних творів.

Суттєвого значення в методиці набувають методи індивідуального навчання, які використовувались провідними педагогами-інструменталістами: читання з аркуша (О. Гольденвейзер, Г. Нейгауз); ескізного ознайомлення з музичним матеріалом (Г. Нейгауз, Г. Ципін), цілісного огляду твору (Г. Нейгауз, С. Фейнберг, Г. Коган, М. Фейгін, Г. Ципін), наочної демонстрації (Й.С. Бах, Ф. Ліст, Л. Ніколаєв, К. Ігумнов), інтонаційної підтримки (Г. Нейгауз, А. Щапов), асоціативних зв'язків (К. Ігумнов, Г. Нейгауз, Я. Зак), наведення (Б. Асаф'єв, уявної аудиторії (О. Гольденвейзер), індивідуально-групового навчання (Г. Бюллов, А. Шнабель, Л. Ніколаєв). Урізноманітнювати й активізувати індивідуальні заняття допоможуть методи виконавського паліативу та виконавської фасилітації. Сутність першого полягає у тимчасовій поступці педагога, тобто його вмінні «не бачити», «не помічати» невеликих недоліків у перших демонстраціях студентами власних виконавських інтерпретацій з метою набуття цілісності і впевненості у концертних виступах, створення єдиної виконавської концепції. Такий підхід ставить у центр уваги художньо-виконавський розвиток студентів, активізує їхню мотиваційну сферу, музичний інтелект, уяву, внутрішнє сприйняття та емоційні реакції, які через виконавське втілення приводять до формування індивідуального інтерпретаторського стилю. Метод виконавської фасилітації передбачає, що викладач основного інструменту, сповідуючи принципи гуманізму та демократичності, в роботі зі

студентами спрямований на заохочення, відкритість, співпереживання і довіру, як вираження внутрішньої особистісної впевненості в інтерпретаторських можливостях і здібностях студентів. Цей метод передбачає вибудовування всієї практичної роботи за інструментом на основі підтримки педагогом інтерпретаторської ініціативи, самостійності студентів засобом навіювання, створення необхідної емоційно-творчої атмосфери в інструментальному класі (Мозгальова, 2012: 20).

Досить ефективним засобом розвитку інтересу до інтерпретації музичних творів стало створення аудіо та відеотеки різних інтерпретаторських версій, як провідних виконавців, так і концертних виступів студентів. Вона, виконуючи функцію «наочного посібника», слугуватиме розвитку умінь аналізувати музичні твори, робити обґрунтовані висновки і оцінки щодо власної інтерпретації, індивідуальності виконавської манери, ефективності застосованих на практиці методів і прийомів звуку та темброутворення, стилістики, кантиленності звучання. Отже, комплексне використання вищеперерахованих методів забезпечує різноманітність й ефективність індивідуальних занять на всіх етапах реалізації експериментальної методики.

З метою покращення знань студентів з теорії музичної інтерпретації та вироблення практичних умінь було розроблено та впроваджено в навчальний процес лекційний курс «Основи музичної інтерпретації», основні завдання якого полягали у формуванні системних уявлень студентів про сутність музичного мистецтва як предмету інтерпретації; комплексу філософських та мистецьких знань з теорії інтерпретації; умінь аналізувати та порівнювати різноманітні виконавські версії; розвитку інтерпретаційного виконавського мислення як основи виконання різножанрової та різностильової музики. Лекційний курс передбачав активне використання діалогової взаємодії у формі дискусій, круглих столів, запитань і відповідей, можливості висловлювати їх письмовій формі, що сприяло обґрунтуванню власних думок та уподобань, презентації трактувань вербальних характеристик художніх образів, ясності й виразності художнього повідомлення та його емоційно-образної сторони, проникнення в яку є необхідною передумовою створення цікавої художньо-переконливої інтерпретації музичних творів. Варто зазначити, що теоретичний матеріал лекції ілюструвався музичними, літературними та художніми зразками, використовувалася проблемний підхід до висвітлення питань.

Підсумовуючи **результати** дослідно-експериментальної роботи з реалізації методики підготовки майбутніх учителів музики до інтерпретації музичних творів було виявлено значне зростання мотиваційної спрямованості у студентів контрольної групи (приблизно на 24%), їх емоційної сприйнятливості художнього образу (на 31%), пізнавальної активності (на 23%) та зацікавленості художньо-інтерпретаційною діяльністю (на 28%). Окрім того, наявним було підвищення педагогічної спрямованості інтерпретаційної діяльності у студентів, що навчалися за експериментальною методикою. Респонденти навчилися використовувати власний виконавський потенціал у різних видах діяльності, у діях майбутніх педагогів зросла частка самостійності та відповідальності за результати інтерпретаційної діяльності. Зафіксована успішність у підготовці вчителів музики до інтерпретації музичних творів

переконливо свідчить про педагогічну доцільність і ефективність експериментальної методики.

Висновки. Інтерпретація музичних творів є складним багатоаспектним процесом, що містить величезні можливості для вияву і реалізації студентами виконавських здібностей та умінь, творчого потенціалу та віддзеркалення набутого художнього досвіду. Інтерпретація музичних творів дозволяє виконавцю здійснювати художній діалог з автором музичного твору, глибоко зрозуміти художньо-образний задум та творчо його відтворити у власному виконанні. Експериментальна перевірка запровадженої методики засвідчила підвищення результативності навчання та підтвердила гіпотезу стосовно того, що інтерпретація музичних творів є одним із чинників підвищення якості інструментально-виконавської підготовки вчителів музики. В зв'язку з цим, спеціально розроблені методи, що поєднують практичні, аналітичні та творчі аспекти інструментального навчання в напрямі інтерпретації музичних творів, є доцільними та ефективними. Серед перспектив подальших розвідок відзначимо розроблення та впровадження спеціальних методів художньо-інтерпретаційної діяльності; координацію роботи викладачів музично-теоретичних та виконавських дисциплін з розробки інтегрованих методик підготовки вчителів музики до інтерпретації музичних творів; вивчення та осмислення особливостей підготовки вчителів музики до інтерпретації музичних творів у різних країнах.

Література

1. Бахтин М. М. Эстетика словесного творчества. Москва : Искусство, 1986. 258с.
2. Барановська І. Г. Мистецькі інтегративні технології в поліхудожній освіті. *Інформаційні технології в освіті*. 2019. №2 (39). С 42 – 53. – URL: http://ite.kspu.edu/Issue_39
3. Гадамер Г. Истина и метод: Основы философской герменевтики. Москва : Прогресс, 1988. 704 с.
4. Дильтей В. Наброски к критике исторического разума. *Вопросы философии*. 1988. № 4. С. 135 – 152.
5. Левая Н. В. Мозгалёва Н. Г. Рецепция сакрального в европейской музыкальной культуре второй половины XX – в начале XXI века: методологический аспект. *Вісник національної академії керівних кадрів культури і мистецтв: щоквартальний науковий журнал*. 2017. №4. С.100 – 106.
6. Мозгальова Н. Г. Теорія та методика інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики: автореф. дис. ... докт. пед. наук : 13.00.02. Київ, 2012. 43 с.
7. Реброва О.Є. Стимулювання художньо-ментальних процесів у виконавській діяльності майбутніх учителів музики та хореографії. *Science and Education. Academic Journal of Ushynsky University. Education*. 2017. № 4/ CLVII. С. 39 - 45.
8. Реброва О.Є. Міждисциплінарні та синтезуючі методичні засади стимулювання художньо-ментального досвіду майбутніх учителів музики та хореографії *Наука і освіта. Журнал науково-практичний. Психологія і педагогіка*. 2015. № 2/ CXXXI. С. 101–106.

9. Тульчинский Г. Л. (1986) Проблемы осмысления действительности. Логико-философский анализ : монография. Ленинград. : Изд-во ЛГУ. 1986. 178 с.

10. Цыпин Г. М. Музыкально-исполнительское искусство: теория и практика. Санкт-Петербург : Алетейя. 2001. 320 с.

11. Шлейермахер Ф. Герменевтика. Санкт-Петербург : Европейский Дом. 2004. 242 с.

12. Harashchenko Larysa, Komarovska Oksana, Matviienko Olena, Ovsiienko Liudmyla, Pet'ko Lyudmila, Shcholokova Olga, Sokolova Olga. Models of corporate education in the United States of America. *Journal of Entrepreneurship Education (JEI)*. USA. 2019. Vol. 22, Issue 3. P. 1–7. – URL: <https://www.abacademies.org/articles/Models-of-corporate-education-1528-2651-22-3-385.pdf>

References

1. Bakhtin M.M. (1986) *Estetika slovesnogo tvorchestva*. [Aesthetics of verbal creativity] Moskva : Iskustvo, 258s. (in Russ.)

2. Baranovs'ka I.H. (2019) Mystets'ki intehratyvni tekhnolohii v polikhudozhnij osviti. [Artistic integrative technologies in semi-artistic education.] *Informatsijni tekhnolohii v osviti*. №2 (39). (in Ukr.) – URL: http://ite.kspu.edu/Issue_39

3. Gadamer G. (1988) *Istina i metod: Osnovy filosofskoy germenevtiki*. [Truth and Method: Fundamentals of Philosophical Hermeneutics.] Moskva : Progress. (in Russ.)

4. Diltey V. (1988) *Nabroski k kritike istoricheskogo razuma*. [Sketches of criticism of the historical mind.] *Voprosy filosofii*. № 4. (in Ukr.)

5. Levaya N. V. Mozgalèva N. G. (2017) *Retseptsiya sakralnogo v evropeyskoy muzykalnoy kulture vtoroy poloviny XX – v nachale XXI veka: metodologicheskij aspekt*. [Reception of the sacred in European musical culture of the second half of the XXth - at the beginning of the XXIst century: methodological aspect.] *Visnyk natsional'noi akademii kerivnykh kadrov kul'tury i mystetstv: schokvartal'nyj naukovyj zhurnal*. №4. (in Russ.)

6. Mozghal'ova N. H. (2012) *Teoriia ta metodyka instrumental'no-vykonavs'koi pidhotovky majbutnikh uchyteliv muzyky* [Theory and methodology of instrumental and performing training of future music teachers]: avtoref. dys. ... dokt. ped. nauk : 13.00.02. Kyiv (in Ukr.)

7. Rebrova O.Ye. (2017) *Stymuliuvannia khudozhn'o-mental'nykh protsesiv u vykonavs'kij diial'nosti majbutnikh uchyteliv muzyky ta khoreohrafii*. [Encouragement of artistic and mental processes in the performance of future teachers of music and choreography] *Science and Education. Academic Journal of Ushynsky University. Education*. № 4/ SLVII.

8. Rebrova O.Ye. (2015) *Mizhdystsyplinarni ta synteziuchi metodychni zasady stymuliuvannia khudozhn'o-mental'noho dosvidu majbutnikh uchyteliv muzyky ta khoreohrafii*. [Interdisciplinary and synthesizing methodological foundations for stimulating artistic and mental experience of future music teachers and choreographers] *Nauka i osvita. Zhurnal naukovo-praktychnyj. Psykholohiia i pedahohika*. № 2/ SXXXI. (in Ukr.)

9. Tulchinsky G.L (1986) Problems of understanding reality. Logical and philosophical analysis [Problems of understanding reality. Logical and philosophical analysis]: monograph. Leningrad : Publishing House of LSU (in Russ.)

10. Tsypin G.M. (2001) Muzykalno-ispolnitelskoe iskusstvo: teoriya i praktika. [Performing arts: theory and practice.] Sankt-Peterburg : Aleteyya. (in Russ.)

11. Shleyermakher F. (2004) Germenevtika. [Hermeneutics.] Sankt-Peterburg : Yevropeyskiy Dom. (in Russ.)

12. Harashchenko Larysa, Komarovska Oksana, Matviienko Olena, Ovsiienko Liudmyla, Pet'ko Lyudmila, Shcholokova Olga, Sokolova Olga. (2019). Models of corporate education in the United States of America. *Journal of Entrepreneurship Education (JEI)*. USA. Vol. 22, Issue 3. P. 1–7. – URL: <https://www.abacademies.org/articles/Models-of-corporate-education-1528-2651-22-3-385.pdf>

Надіслано у редакцію 30.08.2019